

فرایند رسیدگی به تخلفات اداری

جهت رسیدگی به تخلفات اداری سه شیوه اداری، شبه قضایی و قضایی وجود دارد

۱ شیوه اداری:

در این روش، مقام مسئول (بالاترین مقام دستگاه مربوط) می‌تواند نسبت به فرد خاطی اعمال تنبیه نماید.

مهم‌ترین مصادیق این صلاحیت اداری عبارت است از ماده (۱۷) قانون تخلفات اداری که مقرر می‌دارد:

«رئیس مجلس شورای اسلامی، وزرا یا بالاترین مقام سازمان‌های مستقل دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و سازمان‌های موضوع تبصره ۱ ماده ۱ این قانون، شهردار تهران، شهرداران مراکز استان‌ها، استانداران و رؤسای دانشگاه‌ها می‌توانند کارمندان را که بیش از دو ماه متوالی یا چهار ماه متناوب در سال، بدون عذر موجه در محل خدمت خود حاضر نشده‌اند، از خدمت وزارتخانه یا دستگاه متبوع اخراج نمایند.

تبصره- هرگاه کارمند یاد شده حداکثر تا سه ماه پس از ابلاغ حکم دستگاه متبوع خود مدعی شود که عذر او موجه بوده است، وزیر یا بالاترین مقام دستگاه متبوع کارمند موظف است پرونده وی را جهت تجدید نظر به هیئت تجدید نظر مربوط ارجاع نماید.

تبصره

در مورد آن دسته از مستخدمان موضوع این ماده که به هر دلیل به کار بازگشت داده می‌شوند، مدت غیبت و عدم اشتغال آنان حسب مورد جزء مرخصی استحقاقی، استعلاجی یا بدون حقوق آنان منظور خواهد شد.

هیئت تجدید نظر مکلف به رسیدگی بوده و رأی آن قطعی است و در صورت تأیید حکم اخراج یا برائت از تاریخ اخراج، در غیر این صورت از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراء است.

تبصره- در مواردی که حکم اخراج یا انفصال کارمند یا کارمندان توسط مقامات صلاحیت‌دار دستگاه‌های اجرایی قبل از قانون بازسازی نیروی انسانی صادر گردیده است، این احکام قطعی محسوب می‌شوند.

ماده (۸۶) قانون مدیریت خدمات کشوری:

«دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند در ایجاد محیط مناسب کار و تأمین شرایط بهداشتی و ایمنی برای کارمندان خود اقدامات لازم را به عمل آورند.»

۲ شیوه قضایی:

دیوان عدالت اداری

دیوان به شکایت از آرای قطعی هیئت‌های رسیدگی به تخلفات رسیدگی می‌نماید. براساس بند ۲ ماده (۱۰) دیوان عدالت اداری و تبصره ۳ ماده (۲) این قانون؛ اولاً همه افراد اعم از خصوصی و عمومی می‌توانند از این آراء در دیوان طرح دعوا کنند. ثانیاً رسیدگی به چنین شکایاتی مستقیماً در شعب تجدید نظر دیوان صورت می‌گیرد، ثالثاً بر اساس ماده (۶۳) قانون اخیرالذکر در بررسی آرای هیئت‌ها در دیوان حالت‌های زیر متصور است:

♦ رأی صادره فاقد ایراد شکلی و ماهوی است؛ شعبه دیوان رأی را ابرام می‌کند.

♦ رأی صادره از نظر دیوان واجد اشکال شکلی یا ماهوی مؤثر نبوده لیکن دارای اشکال است؛ دیوان رأی را اصلاح و جهت اجرا به آن مرجع عودت می‌دهد.

♦ شعبه مرجع رسیدگی را صالح نمی‌داند؛ شعبه دیوان رأی را نقص، مرجع صالح را تعیین می‌کند.

♦ شعبه دیوان رأی را واجد ایراد شکلی یا ماهوی مؤثر می‌داند؛ با ذکر دلایل رأی را نقص، پرونده را به مرجع مربوط عودت می‌دهد. مرجع ملزم است بر اساس نظر دیوان رأی جدید صادر کند.

دادگاه‌های کیفری

در برخی موارد، مصادیق تخلفات اداری در آن واحد مصداقی از جرائم موضوع مجازات‌های اسلامی محسوب می‌شود؛ برای مثال ارتشا، اختلاس، توهین، اخاذی، تهمت، افترا و غیره هم تخلف اداری و هم جرم کیفری‌اند در این موارد هیئت رسیدگی به تخلفات ضمن رسیدگی به موضوع و صدور رأی، پرونده را به مرجع کیفری ذی‌ربط ارجاع، مرجع کیفری به موضوع رسیدگی و رأی لازم صادر می‌کند. در این مورد جمع بین دو رأی است، لکن هرگاه نظر مرجع کیفری بر برائت کارمند باشد براساس ماده (۲۴) قانون رسیدگی به تخلفات اداری، موضوع در هیئت عالی نظارت طرح و هیئت می‌تواند مجوز رسیدگی مجدد به هیئت مربوط را صادر نماید.

۳ شیوه شبه قضایی:

منظور هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری است که در سه سطح بدوی، تجدید نظر و هیئت عالی نظارت تشکیل می‌شود.

انفصال موقت تغییر محل جغرافیایی خدمت بازنشستگی پیش از موعد اخراج و انفصال دائم، باز خرید این‌ها قابل تجدیدنظرخواهی هستند. هیئت عالی نظارت براساس ماده ۲۲ قانون رسیدگی به تخلفات اداری به منظور نظارت بر اجرای مفاد قانون تخلفات تشکیل می‌شود و صلاحیت انحلال هیئت و ابطال آراء را دارد.

♦ رسیدگی به تخلفات کارمندان در صلاحیت هیئت بدوی است. رأی صادره از این هیئت ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدید نظر در هیئت تجدید نظر است. رأی هیئت تجدید نظر قطعی است، لکن اگر در مدت مزبور به رأی هیئت بدوی اعتراضی نشود رأی هیئت بدوی نیز قطعی خواهد بود. لازم به ذکر است همه احکام صادره از هیئت بدوی قابل تجدیدنظرخواهی نیست.

نکته

از نظر شعبه دیوان موجهی جهت رسیدگی به موضوع در هیئت نبوده؛ دیوان رأی را نقض و پرونده را بایگانی می‌کنند (نقض بدون ارجاع).

براساس ماده (۱۸) قانون رسیدگی به تخلفات اداری؛ قضات، مشمولان قانون استخدام نیروهای مسلح، اعضای هیئت‌علمی، مشمولین قانون کار از شمول این قانون خارج هستند، لکن مشمول قانون خاص خود هستند که از جمله این قانون می‌توان به قانون تشکیل هیئت‌های انضباطی نیروهای مسلح، مواد (۱۵۸) به بعد قانون کار، قانون و مقررات مربوط به اعضای هیئت‌علمی و قانون نظارت بر رفتار قضات اشاره کرد.

